

Ld
1089

15451.

11.6.

ULTIMA & FINALIS
DEMONSTRATIO
JURIS

SACRÆ REGIÆ MAJE-
STATIS BORUSSIÆ,

SICUT QUASVIS ALIAS MERCES,

ITA ETIAM

SAL HALENSE PER ELBIN-

Ld GAM ET LACUM

1089 DRAUSEN,

IN USUM ET COMMODUM SIBI

SUBDITORUM LIBERE TRANSVEHENDI.

10. 2. 06. ANNO MDCCXXV.

Handwritten signatures and notes at the bottom of the page.

Acra Regia Majestas Borussæ istiusmodi scriptum in causa salis halensis, per Elbingam transvehendi, nunquam expectaverat, quale in nuperrimis Varsoviæ celebratis comitiis sub titulo *reiteratæ Respon- sionis* in publicum prodiisse, & typis evulgatum esse cognovit. Quod tot rebus a præsentis argumento alienis, totque contra manifesta pacta dictis refertum reperitur, ut, an omnia vere ex mente Sacræ Regiæ Majestatis & inclutæ Reipublicæ Poloniæ effluerint, ferme ambiguum videatur.

In ipso statim principio varia commemorantur puncta, Sacræ Regiæ Majestatis Borussæ in Serenissima Aula Polona tum temporis subsistenti Ministro ante aliquod tempus insinuata, quæ tamen cum hoc negotio nihil prorsus commune habent, & quo-

quorum itaque mentionem ibi denuo injicere, tanto minus opus erat, cum Sacrae Regiae Majestatis Borussiae Ministri ante re vera, quam ipsis scriptum hoc traditum esset, ad omnia sufficienter responderint, atque evidenter demonstraverint, Polonis intuitu eorum nullam omnino causam conquerendi subesse. Quare etiam ea silentio hic merito praetereuntur. Si enim ita ad plane diversa excurrendum esset, Sacrae Regiae Majestati Borussiae vastus certe campus sese offerret, neque gravamina deessent, contra inclutam Republicam Poloniae alleganda, quorum medellam ab Ea plus simplici vice expetivit, sed nondum obtinere potuit, quamvis ejus naturae & qualitatis sint, ut, illaesa justitia & aequitate, haec Ipsi amplius denegari nequeat. Verum, cum haec omnia ad praesentem disceptationem non pertineant, missis eis, & in aliud tempus reservatis, sola

quæstio de jure Ipsiùs, sal halense, & quas-
vis alias merces pro lubitu per Elbingam
& lacum Drausen libere transmittendi, ul-
terius discutienda venit; in quo quod ini-
que turbetur, in prioribus deductionibus,
non solum ex jure gentium, sed speciali-
bus etiam pactis comprobatum est, libe-
rum Ipsi transitum ubique patere jubenti-
bus, ita ut in præsentì unice adhuc offen-
dendum videatur, limitationes, quas *rei-
terata Responsio Polonica* ex his elicere atque
extorquere frustra conata est, in pactis,
tum antiquioribus, tum recentioribus, vel
omnino, prout citatæ sunt, non reperiri,
vel ad statum controversiæ nullatenus
quadrare, neque Serenissimo Regi Borus-
siæ competens jus ullo modo restringere.
Quod ubi factum fuerit, iis superstructa
moles sponte sua corruet.

Prima statim præsentia limitatio, pro-
ut in *reiterata Responsione Polonica* prolata
est,

est, videlicet, *ut vetera Deposita, sive modi
merces deponendi, & consuetudines obseruen-
tur, neutiquam vero nova contra antiquam con-
suetudinem & Privilegia ab ulla parte instituan-
tur, in pactis nullibi reperitur, quæ, nova
quidem depositoria institui, vetant, &, an-
tiqua salva manere jubent, sed per depo-
sita, quæ vox barbara in pactis antiquis
ut plurimum adhibetur, non modum mer-
ces deponendi, vel quemvis locum, ubi
istiusmodi naves exonerantur, qua no-
tione reiterata Responsio Polonica vocabulum
hoc contra pactorum sensum accipit, sed
jus stapulæ & depositorii intelligunt at-
que denotant; vigore cujus civitas quæ-
dam a peregrino negotiatore in vectas
merces attinere potest, ut in certo loco ad
certum tempus venales exponantur. Quo
præsupposito, luce meridiana clarius est,
eo ipso, dum naviculæ, sale halensi onustæ,
Dolstadii in terram ejiciuntur, ut inde*

curribus porro in præfecturas Pogelaniae & Pomesaniae Sacrae Regiae Majestati Borussiae subditas, sal prædictum vehatur, nullum novum depositorium institui, & in libero Sacrae Regiae Majestatis Borussiae arbitrio positum esse, in quo loco suae ditionis res suas deponi voluerit, modo Elbingenses, vel alii, suas ibidem quoque deponere, non cogantur. Quod autem cum non fiat, neque fieri possit, ea, quæ de novis non instituendis depositoriis in pactis inveniuntur, a præsentis casu plane aliena sunt.

Civitatem etiam Elbingensem nullum omnino stapulae, multo minus generalis depositorii vel emporii jure gaudere, quo contra Borussos orientales uti possit, dubium certe nullum est. Si enim, ut jactat, privilegium, a Crucigeris sibi desuper collatum, possideret, vel ipsa, vel Serenissima Aula Polona vidimatam ejus copiam cum Sacra Regia Majestate Borussiae potius com-

communicaret, quam privatis istis Scripto-
ribus, Simone Grunau, Waiffelio & Henne-
bergero, fundamentum suum probare ina-
niter allaboraret, præsertim cum præ-
textus, sub quo hoc Sacræ Regiæ Majesta-
ti Borussiæ denegatum fuit, non magni
momenti sit, quippe Cui nunquam ani-
mus fuit, rem totam Reipublicæ arbitrio
& decreto in comitiis simpliciter submit-
tere, ac in iis, vel coram alio Polonorum
judicio, cum civitate Elbingensi, privato-
rum instar, ordinario modo litigare, sed
tanquam vicina Majestas & Pars Compa-
ciscens a Sacra Regia Majestate & Repub-
lica Poloniæ, tanquam Parte altera, postu-
lavit, & adhuc jure meritoque exposcit,
ut pacta, cum Ipsis inita, debite servent, ne-
que, eadem hoc violari modo, patiantur,

Quæ vero citati Auctores de majori-
bus Borussiæ civitatibus, & emporii jure,
iis jam ao. 1365. a Magistro Ordinis de
Kniprode

Kniprode collato, paucis admodum & generalibus verbis commemorant, Civitati Elbingensi non magis adminiculari possunt, quam Thorunio olim auxilio fuere, cui nihilominus ex eodem fundamento prætensum jus depositorii jam ante duo secula in Polonia adjudicatum esse, Elbingenses latere nequit. Quemadmodum enim unus semper ex alio opus suum compilavit, & nullus asserere potuit, quod unquam istiusmodi privilegium vel oculis viderit, vel manu contrectaverit, multo minus copiam ejus cum lectore communicavit, ita omnes quoque non ejus sunt auctoritatis, vel ætatis, ut ex iis privilegia probari possint, quæ vicinorum juribus adeo derogant, præsertim cum ipsa pactorum instrumenta ipsis non obscure contradicant; id quod demonstratu facile est, quamvis Sacræ Regiæ Majestati Borussiæ negativam probare nullatenus incumbat.

Præ-

Præter ea enim, quæ instrumenta de ao. 1436. & 1454. de eo statuunt,

ut mercatoribus Borussia liberum semper maneat, cum suis mercibus transire, *ubicunque voluerint*, si vero in aliquo loco vendere eas noluerint, absque omni impedimento ire, seu ascendere, vel descendere, *quo eis placuerit*,

ubi tamen nullius juris stapulæ vel depositorii, Elbingæ competentis, mentio fit, illud ex pactis de ao. 1466, & verbis quidem sequentibus, liquido constat:

Item ordinamus & statuimus, ut omnes mercatores, tam Regni nostri Polonia, Principatum, terrarum & dominiorum nostrorum & Regni ac Episcopatus Capitulique Varmiensis, quam terrarum Prussia, in ditione Domini Ludovigi Magistri, & Ordinis sui consistentes, sint ubique in terris & in aquis tuti & securi, & nullæ illis molestiæ inferantur, nec cogantur, nisi solitis & veteribus stratis, itineribus & locis ambulare, aut ad *aliquam civitatem castrum & locum* sub prætextu *cujuscunque constitutionis vel Edicti* cum rebus & mercibus suis, *cujuscunque materiei* existant, *de cætero applicari, præterquam in Kynsberg,*

B

Qui-

Quibus expresse soli civitati Regiomontanæ jus emporii adscribitur, reliquæ autem simile quid sibi arrogare prohibentur. Quod si autem forte Elbingenses postea a Sigismundo II, ao. 1521, & a Sigismundo Augusto, ao. 1566, impetratum quoddam privilegium re vera, ut venditant, producere possent, illud tamen, veluti pactis de ao. 1466. & 1525. aperte contrarium, quæ, nova depositorya vel emporia sine alterius consensu institui, vetant, contra Sacram Regiam Majestatem Borussiae, Ipsique subditos, tanto minus quicquam operaretur, cum ipsi Elbingenses, laudato isto privilegio nihil aliud contineri, prædicent, quam quod merces omnes, per lacum Drausen deorsum, vel flumen Elbing fursum, a quibuscunque vectæ, per tres dies Elbingæ sisti, ac venales ibidem exponi debeant; quod iterum ad sal halense, quod non expetunt, nullatenus quadrat, interim tamen

men illorum assertum, private ipsis navigationem in lacu Drausen competere, de quo infra sermo erit, refellit.

Secunda in reiterata Responſione Polonica ex pactis repetita limitatio, ut antiqua telonia ſolummodo, neſtquam nova exigantur, nullam prorsus connexionem cum quæſtione de transvectione ſalis per Elbingam habet, ac Polonos potius, teloniis in Borussia occidentali, Polonia & Lithuania vel noviter institutis, vel auctis, pactioibus, inter Poloniæ & Borussiæ Regna intercedentibus, contravenisse, arguit, & licet eadem in Borussia occidentali jam sublata in reiterata Responſione Polonica venditentur, id quod in medio jam relinquitur, eo ipso tamen Sacræ Regiæ Majestati Borussiæ non penitus satisfactum foret, Quæ, idem in Polonia & Lithuania ut fieret, jam dudum expetivit, & quod jure hoc efflagitet, peculiari scripto, a. 1718. typis excuſo, deduci,

duci, simulque nova instituta, vel aucta telonia indigitari, curavit. Tantum autem abest, ut justo Ipsius desiderio locus relictus sit, ut Ipsi subditis nova potius de novis impositionibus querendi anfa data fuerit, & illustrissimus Dominus Regni Poloniæ Thesaurarius mandato, die 26. Novembris 1723. publicato, teloniorum præfectis, decem pro centum ab omnibus Sacræ Regiæ Majestati Borussia subditis, nundinas Polonorum frequentantibus, exigere, injunxerit, hi quoque anno præterito a mercatoribus Neydenburgensibus & Soldaviensibus non solum decem pro centum, sed pro quovis etiam curru tres florenos Polonicos contra veterem consuetudinem expetiverint, hanc vero pecuniam solvere detrectantes, vel merces quasdam pignoris loco relinquere, vel, infecta re, & nullis venditis mercimoniis, non sine ingenti dispendio & jactura rece-

recedere cœgerint. Id quod Sacræ Regiæ Majestati Borussiæ tanto gravius accidit, cum Thorunienses, Gedanenses, Elbingenses, & alios, inclutæ Reipublicæ Poloniæ parentes, adhuc ab istiusmodi impositionibus immunes esse simul cognoverit. Quare etiam, tum per literas Suorum ad Regimen Regni Borussiæ constitutorum Ministrorum, ad prædictum illustrissimum Dominum Regni Thesaurarium exaratas, tum per Ablegatos Suos ad Sacram Regiam Majestatem & Rempublicam Poloniæ ejusmodi novationis abolitionem expeti jussit. Verum, prout ille ne quidem ad præfatas literas respondere dignatus est, ita neque ab his desiderata abrogatio impetrari potuit.

Quod autem ad ea attinet, quæ hac occasione in *reiterata Responsione Polonica* de telonio Pillaviensi & Regiomontano, Stromgeld dicto, in medium prolata sunt,

in superius memorata, & ao. 1718. publica-
 ta deductione uberius expositum est, nul-
 la in Borussia Orientali nova telonia insti-
 tuta, sed antiqua illa esse, & pacta iis omni-
 no favere, Elbingensibus autem, vel aliis,
 nullum plane de iis exoptulandi jus com-
 petere; quæ, cum ibidem legi possint, hic
 repetere supervacaneum esset.

Quoad ea quoque, quæ de accisis *rei-
 terata Responsio Polonica* immiscet, Elbingen-
 ses jam ao. 1530. & 1531. de Polonorum ac-
 cisis absque effectu conquesti esse legun-
 tur, eas autem, quæ in Borussia orientali
 exiguntur, neque ipsi, neque Poloni, ne-
 que Lithunani graviter ferre possunt.
 Nam, (ut brevitatis studio nunc omitta-
 tur, jam in pactis de ao. 1526. Duci Alber-
 to, ut *asiszias faceret*, disertis verbis con-
 cessum esse, imo civitates majores Borus-
 siæ occidentalis sibi jam ao. 1537. jus acci-
 sarum vindicasse, ita ut Sacra Regia Maje-
 stas

stas Borussix tanto minus opinetur, Sibi, Regnum Borussix supremo & absoluto jam imperio regenti, illud a Sacra Regia Majestate & Republica Polonix disputatum iri) in præsentis ipsis respondisse sufficit, accisas peregrinos non tangere, & iisdem non Polonos, vel Lithuanos, vel Borussos occidentales, merces suas vendendas importantes, sed Sacræ Regiæ Majestati Borussix subditos, emptores & consumentes onerari, portionem vero summæ pecuniariæ, ex venditione in nundinis factæ, a solis judæis exigere, qui partem Republicæ non faciunt, sed, tanquam infideles, potius ipsis legibus Polonicis ab ea excluduntur, & per consequens quoque pacta ad eos extendi nequeunt.

Ad tertiam in *reiterata Responsione Polonica* allatam limitationem, *ut solitis & veteribus itineribus, stratis & locis tantummodo ambuletur*, in prioribus deductionibus satis

ex-

expositum est, quod mercatoribus eum in finem solum nova itinera aut viarum diverticula quærere interdictum sit, ut latrocinia, homicidia, furta & defraudationes teloniorum impedirentur, quemadmodum ante aliquot annos Poloni telonium, quod Mariæburgi tum temporis exigebatur, eo ipso excusare voluerunt, quod proprie ibidem locorum nullam cameram instituissent, sed per custodes teloniorum ex limitaneis & proximioribus cameris ibi tantummodo defraudationes eorum observari iussissent, qui, itinera sua flectentes, & anfractus capientes, Polonicas cameras evitare & illac furtim transire studerent; quo argumento Eosdem etiam longe antea, & quidem jam a. 1533. usos fuisse, ad defendendam cameram revisionis, Czechanowæ in Masovia institutam, historiarum monumenta docent, Et nullum quoque alium sensum pacta involvere,

vere, ex illis tam liquido constat, ut soli præferre facem videretur, si quis iis diutius immoraretur. Quare etiam hæc limitatio præsentem casum non afficeret, etiam si via hæc nova esset, quam tamen eam haud esse, priores deductiones planum jam atque perspicuum fecerunt; neque ex eo in contrarium quicquam elici potest, quod ille, cui imprimis cura salis demandata est, illud per Elbingam transmissum iri, Magistratui ejus civitatis amicis literis significaverit, cum non solum quemvis omnia prius consilio & amicitia, quam vi experiri deceat, sed hæc insuper literæ nihil aliud, quam simplicem notificationem contineant, quod navem, sale halensi onustam, Elbingam re vera jam miserit, ac nullatenus expectaret, illam attentum ibi, vel ab ea aliquid exactum iri. Cum præter spem vero & opinionem Elbingenses responderent, se ea quidem vi-

C

ce

ce transitum sali huic præstitisse, quoad futurum autem difficultatem quandam injicere præsumerent, serio statim ipsis per Sacræ Regiæ Majestatis Borussiæ literas remonstratum est, injuria illud fieri, neque Ipsam passuram esse, Sibi transvectionem hanc cum adeo manifesta pactorum violatione denegari.

Ceterum quæ, occasione fluvii Elbing, de civitatibus Hanseaticis allata reperiuntur, quo proprie tendant, non facile comprehendi potest. Sacræ Regiæ Majestati Borussiæ enim, Ipsique subditis vigore pactorum inter Regnum Poloniæ, cui Elbinga incorporata est, & Regnum Borussiæ, omnia flumina, sive privati, sive publici juris sint, quod intuitu fluvii Elbing ulterius jam examinare, non expedit, patere omnino debent.

Neque ullis unquam instrumentis Elbingenses, jus navigandi in lacu Drausen a Cru-

Crucigeris private sibi concessum esse, probare poterunt. E contrario autem Sacrae Regiae Majestati Borussiae subditi, illum accolentes, in hunc usque diem res suas per eum Elbingam devehunt curant, & non eos solum, sed imprimis quoque Dominos Borussiae orientalis, etiam per Elbingam seculis 16. & 17. quam saepissime, & non precario, sed pro lubitu, & quoties e re ipsorum fuerit, omnis generis merces, videlicet frumentum, oleum, lanam, haec, ferrum, & in specie quoque sal, quamvis non halense, antehac in Borussia non usitatum, hinc inde transmisisse, & naves Doldstadii exoneratas esse, inter alia, rationes Praefectarum Preuschmarck & Preuschholland luculenter docent, ipsa etiam nautarum nomina & mercedem indicantes. Quod si vero ultimis forte temporibus, non singulis semper annis eo ipso ob defectum occasionis vel commodi, hanc

C2

viam

viam antea suadentis , continuaverint, hoc tamen Sacræ Regiæ Majestati Borusfiæ nullatenus officeret , cum res hæc sit meræ ac puræ facultatis, non certæ legi, aut conditioni, vel tempori alligata , Ipsi autem sufficiat, quod, & jus gentium, & peculiaria etiam pacta Ipsi hanc facultatem tribuant , & liberrimum usum omnium aquarum navigerarum asserant. Quam ob rem quoque intuitu ejus non multum interest, an proprietas totius lacus Drausen ad Poloniam, sive pars ejus ad Sacram Regiam Majestatem Borusfiæ pertineat, quoniam nihilominus Ipsi ob ante deducta transvectio hæc non deneganda foret. Verum cum *reiterata Responsio Polonica* Ipsi omne penitus jus circa proprietatem neget, operæ pretium videtur, illud paulo evidentius exponere. Equidem non est inficiandum, ex pactis de aº. 1466. in *reiterata Responsione Polonica* allegata verba, quibus

bus tamen addenda fuissent, quæ in iis immediate de jure piscandi, diversis ibidem nominatis villis, concessio, sequuntur, primo intuitu Sacræ Regiæ Majestati Borussiae, quoad proprietatem, non adeo favorabilia videri. Verum si quis instrumentum de ao. 1525, quo Ordines Ducatus Borussiae orientalis consensum suum in pacem perpetuam ejusdem anni dederunt, diligenter perlustret, etiam atque etiam perpendat, & cum iis diligenter conferat, quæ de rebus, tum temporis gestis, veterum annalium Scriptores memoriæ prodiderunt, ex iis satis apparet, bellum post pacta de ao. 1466. inde originem habuisse, quod Ordo eadem nimis dura & iniqua existimaverit. Ad finiendum autem tandem atque componendum hoc bellum, illustrissimi Pacificatores æquiores stabilis atque firmæ pacis condiciones proposuerunt, quas amplecti, Magistro Generali & post-

postmodum Duci Borussiae Alberto atque Ordinibus ejusdem Ducatus, satius visum fuit, quam in contractum conjurare Thoruniensem, cui titulus est perpetuae pacis, & per quem pacta de ao. 1466, Thorunii inita, intelliguntur. Atque ita horum loco alia ao. 1525, inter Regem Sigismundum & Ducem Albertum Cracoviae confecta sunt. Quoniam autem his etiam inter Paciscentes convenerat, ut Dux Borussiae omnibus privilegiis, huic conventioni repugnantibus, sive ea a Romanis Pontificibus, sive a Regibus Poloniae profecta essent, renunciaret, si vero illis quicquam contingeretur, quod Duci Borussiae necessarium videretur, Rex Poloniae eadem sub sigillo suo Ipsi denuo concederet, hinc Dux Borussiae non multo post renovationem istiusmodi privilegiorum petiit, & die Sabbathi ante festum Trinitatis 1526. eandem, ao. autem 1529. generalem renovationem & con-

confirmationem pacis & Concordiæ perpetuæ, inter Regem Uladislauum, & Magistrum Ordinis Paulum a Rusdorff ao. 1436. initæ, quoad terras, vi pactorum de ao. 1525. sibi relictas, obtinuit. Ex quibus omnibus sequitur, quicquid pacta de ao. 1466. in præjudicium Ducis Borussix continent, per subsequencia abolitum, Ducemque Borussix his ultimis, respectu terrarum, sibi per pacta de ao. 1525. relictarum, in pristinum denuo statum restitutum esse, in quo ante pacta de ao. 1466. Crucigeros fuisse constat, & per consequens etiam ratione omnium aquarum & fluminum, utriusque partis territorium attingentium, ac in specie quoque intuitu lacus Drausen, idem jus recepisse, quod olim secundum priora pacta Crucigeri habuere, quæ semper in materia limitum jus gentium secuta sunt, & medietatem istorum fluminum, aliarumque aquarum, utriusque

ter-

ritoria alluentium pro termino & limite inter Regnum Poloniæ & terras Ordinis constituerunt, quemadmodum id fluviorum Drevanczæ, Vislæ, Notez, sive Byrz-wennick, & lacus Rogoret exempla comprobant. Atque sic etiam manifestum est, Sacram Regiam Majestatem, inclutamque Rempublicam Poloniæ ex pactis de ao. 1466. non amplius evincere posse, quod Sibi integri lacus Drausen proprietas competat, sed medietatem ejus ad Sacram Regiam Majestatem Borussiæ, quatenus Ipsius territorium attingit, pertinere.

Ad refellendam porro limitationem quartam, *ne ulla nova fora, vel alia gravamina instituantur, quin potius contra fas & antiquam consuetudinem in villis instituta aboleantur, ac ad Civitates, ad quas spectant, reponantur*, de foro portuque multa hic verba facere non attinet, cum Sacræ Regiæ Majestati Borussæ

russiæ, forum Dolstadii instituire, animus
 non sit, & id ipsum, dum in eo loco, neque
 natura, neque industria munito, neque in
 littore marino sito, neque navibus contra
 vim & impetum ventorum ullum singula-
 re præsidium præstante, quæ alias portus
 requisita esse solent, sal halense in terram
 ejicitur, ut inde præfecturis Regiis curri-
 bus advehatur, non magis portus nomen
 meretur, quam si quilibet privatus in qua-
 vis fluvii parte naves ad littus applicet,
 merces in terram deponat, & porro in
 vicinum prædium transportet. Interim
 tamen evidens quoque est, ex pactis de
 a. 1526. allegata verba: *secundum contractus
 præscriptum*, proprie verbis de nundinis &
 foris non esse adjecta, id quod interposi-
 tum comma indicat, vel ita non intelli-
 genda, ut *reiterata Responsio Polonica* ea in-
 terpretari annititur. Si enim eo ipso Du-
 ci Borussia concessum non fuerit, nova
 D
 fora

fora in villis instituere, id quod ipsi solum in pactis de ao. 1525. interdictum erat, non apparet, quid eo lucratus esset, cum in civitatibus fora ordinare ipsi jam antea liberum semper fuerit, nec ejus gratia nova concessione opus habuerit. E contrario autem ex iisdem pactis de ao. 1526. pro Sacra Regia Majestate Borussiae notari merentur verba:

directuram per terram in fluminibus & in mari sicut utile visum fuerit stabilire,

& quæ in pactis de ao. 1525. reperiuntur:

ubicunque alias profunda id est ostia maris fuerint, caput Vistæ & omnia flumina omnibus Prussiae incolis, ut in ipsis navigare & trajicere possint, libera sint.

Jam sequitur 5^a limitatio, quod transitus absque omni commerciorum ac fortalitorum præjudicio fieri debeant, quam reiterata Responsio Polonica quam maxime urgens, non solum affir-

affirmat, istiusmodi transportationem per Elbingam, de qua tamen unice & simpliciter quæstio est, ejusdem civitatis commercio nocere, sed nunc etiam ipsam salis halensis invectionem in Regnum Borussæ oppugnare aggreditur, atque Sacræ Regiæ Majestati Borussæ illud in prædictum Regnum suum transmittendi, & sal exoticum Sibi subditis interdicens jus ambiguum facere, imo omnino negare annitur, cum id ipsum in totius Borussæ, tam orientalis, quam occidentalis, imo universæ Poloniæ & Lithuanicæ jacturam vergat, neque in eo jus supremi dominii ipsi adminiculari valeat, quippe quod ipsi non absolutum, sed valde limitatum concessum sit, & nihilominus ipsa certo modo de actionibus suis rationes reddere teneatur. Quæ omnia certe Sacra Regia Majestas Borussæ vix satis demirari potest. Nam, ut jam prætereantur, quæ de

D 2

damno,

damno, Elbingensi civitati in specie ex hac transvectione nascente, denuo allata, & jam antea satis refutata sunt, Sacra Regia Majestas Borussiae jus supremi & absoluti dominii, post rerum omnium praepotentem DEUM, armis Serenissimi Sui Avii, Friderici Wilhelmi, gloriosissimae memoriae, in acceptis fert, quibus, Suecorum partibus relictis, valde tunc laboranti Poloniae auxilio fuit, eamque ab imminente periculo vindicavit, neque ita illud, ut *reiterata Responso Polonica* conatur, explicari unquam patietur.

Acta Velaviensia, sive Bydgoestiensia, de ao. 1657, in eo clara & perspicua sunt, dum sequentem in modum loquuntur:

„Quorum intuitu & aliorum, praesertim infra specificatorum, & aliis justis de causis Ducatum Prussiae, iis finibus circumscriptum, quibus Serenissimus Elector illum olim jure feudi ante hoc bellum exortum possidebat, ipse deinceps, & descendentes ejus masculi, ex thoro ejus legitime pro-

procreati, indeque descendentes omnes, donec
quisquam supererit ex descendentibus masculis
suae Serenitatis Electoralis, jure supremi Domini,
cum summa atque absoluta potestate sibi habebunt,
possidebunt, regentque absque omnibus antehac
præstitis oneribus

& diploma, quo postea divus Rex Johan-
nes Casimirus die 30. Augusti 1658, Ele-
ctori Friderico Wilhelmo summam atque
absolutam potestatem concessam esse,
publice declaravit, atque Borussiae Orien-
talis Ordines a prioribus, Regibus &
Regno Poloniae antea præstitis, homagiis
juramentisque relaxavit & absolvit, hæc
verba continet:

omnesque Ducalis Prussiae Ordines stante jure feudali
Nobis antecessoribusque Nostris & Regno præstitis
homagiis juramentisque relaxavimus absolvimus.
que. Ad præstandum autem Serenissimæ Serenita-
ri Electorali & Ejusdem legitimis heredibus mascu-
lis, utpote suis cum summa & absoluta potestate su-
premis & directis Dominis, ubi & quando id requi-
retur, humillimo obsequii cultu, novum homa-
gium adstrinximus.

D 3

Quæ

Quæ fatis luculenter evincunt, Sacram Regiam Majestatem Borussia non limitato, sed supremo & absoluto gaudere imperio. Hoc autem cum summam & absolutam libertatem involvat, de rebus suis non ex alieno, sed proprio arbitrio & iudicio statuendi, ita ut ipsius actiones alterius juri & voluntati subjectæ non sint, nec irritæ ab alio reddi possint, manifeste sequitur, Sacram Regiam Majestatem Borussia etiam nemini ad rationes de iis reddendas obstrictam esse. Si enim superior non adest, nemini etiam ratio reddi potest.

Neque ea, quæ reiterata *Responsio Polonica* ex pactis hisce *Velaviensibus* de privilegiis, a vitisque juribus & libertatibus, Borussia orientali conservandis, citavit, quicquam in contrarium continent. Quemadmodum enim Borussia orientalis nullo unquam privilegio provisâ fuit, ut sem-

semper transmarinum, non autem sal halense in eadem consumatur, ita etiam verba ibidem adjecta: *huic conventioni non derogantibus* notatu omnino digna sunt, & nullam interpretationem admittunt, quæ in præjudicium supremi & absoluti imperii, pactis istis stabiliti, vergat.

Quæ autem ex Zalufci epistolis in *reiterata Responsione Polonica* allegantur, cum præsentis negotio non cohærent, neque aliud dictæ epistolæ referunt, quam quod Sacra Regia Majestas Poloniæ, Regni que Proceres Sacræ Regiæ Majestatis Borussiæ Serenissimo Parenti, gloriosissimæ memoriæ, Regiam dignitatem amplissimis statim verbis, tum per nuncium, tum per literas gratulati fuerint, Hic vero asseveraverit, ex assumpto Regio titulo nihil præjudicii, juri ac possessioni occidentalis Borussiæ, quam Serenissimus Rex & Respublica Poloniæ tenent, inferendum, neque Se ullam
inde

inde prætensionem in Borussia hanc occidentalem vindicaturum, sed Serenissimo Regi & Reipublicæ Poloniæ jus suum integrum, quoad eandem, reservandum esse. Quod Iplis quoque salvum semper & incolume manet.

Multo inconvenientius adducta sunt, quæ *reiterata Responsio Polonica* de casu caducitatis memorat, cum apertum quidem notumque sit, Pactis Velaviensibus inter paciscentes etiam convenisse, ut, deficientibus masculis, ex linea tum temporis Electorali, nunc Regia, descendantibus, Borussia orientalis ad Regnum Poloniæ iterum devolvatur, sed latere quoque Sacram Regiam Majestatem & inclutam Rempublicam Poloniæ nequeant adjecta simul verba:

quæ tamen reservatio *interim ante casum existentem* juri supremi Domini Serenitatis Sux Electoralis, ejusque Descendentium nullo modo præjudicabit.

Quare

Quare necesse est, ut casum hunc, quem tamen benignum Numen vel omnino, vel ad minimum quam diutissime avertat, expectent, interim autem Sacræ Regiæ Majestati Borussiae curam, Sibi subditos regendi, relinquunt, de quorum bono & commodo, pro patrio, quo eos complectitur, amore, semper sollicita, ita eos gubernare perget, ut conscientiae Suae satisfiat, & Deo, qui totius mundi gubernacula sustinet, de munere defuncto rationes reddere possit.

Atque sic merito quoque silentio hic prætereuntur, quæ de eo, quod hoc interdicto Borussiae orientali male consultum sit, in *reiterata Responsione Polonica* commemorantur.

Quod autem ad damnum attinet, quod Borussia occidentalis, tota Polonia & Lithuania exinde sentire dicuntur, non solum in ipsa *reiterata Responsione Polonica*

E

negari

negari nequit, jam a multis annis omnem plane invectionem falis exotici in Poloniam per toties repetitas constitutiones prohibitam esse, sed etiam instructio, quæ iisdem plane verbis, quibus illa de ao. 1720, in priore deductione communicata, tempore ultimorum comitiarum denuo expedita est, satis ostendit, Sacram Regiam Majestatem Poloniæ omnem curam, omnemque operam continuo impendere, ut falis exotici importatio in Lithuaniam quoque prohibeatur, & a Statibus Magni Ducatus Lithuanicæ adhuc requirere, ut, more Regnicolarum, sale tantum Polonico utantur, atque illud non alibi, quam nonnulli Sambriæ, nonnulli Viliciæ & Bochniæ sumant. Imo Sacræ Regiæ Majestati Borussicæ e memoria nondum excidit, quod ao. 1718. Suo tum temporis Varsoviæ subsistenti Ministro per illustrissimum Dominum Regni Thesaurarium oblatum

tum fuerit, Sacram Regiam Majestatem
 Poloniæ sal Polonicum universæ etiam Bo-
 russiæ orientali suppeditaturam, & per
 vistulam suis sumptibus in præfecturam
 insulæ Marianæ ad vehi curaturam, viliori
 ibidem pretio, quam transmarinum ve-
 nit, quo hoc ipsum excluderetur, traden-
 dum, pro eo autem numeratam pecuniam
 non expedituram, sed sal halense in usum
 & commodum Electoratus Saxonix per
 modum permutationis acceptaturam es-
 se. Quam tamen oblationem Sacra Re-
 gia Majestas Borussix, licet Ipsi ao. 1723,
 durante hac disceptatione de transvectio-
 ne salis halensis per Elbingam, denuo fa-
 cta sit, e re sua non putavit amplecti.
 Quæ omnia si quis expendat, difficile ad-
 modum est intellectu, quo modo cum
 iis, quæ nunc in *reiterata Responzione Polo-
 nica* de pernicio & decremento commer-
 cii Polonorum, Lithuanorum & Borusso-
 rum

rum occidentalium laboriose producta sunt, conciliari, vel Sacra Regia Majestas Poloniæ de eo jam conqueri possit, quod Sacra Regia Majestas Borusfiæ Sibi subditis falis transmarini usum interdixerit, cum potius Ipsi supra memoratam intentionem egregie promotura fuisse videatur, si non usum hujus falis solum Sibi subditis, sed simul etiam omnem istius invectionem generaliter prohibuisset. Id quod ne quidem factum, & sinistre Sacræ Regiæ Majestati Poloniæ insinuatum est, quasi Lithuanis sal halense obtrusum, & illud emere recusantes arresto detenti fuerint, sed liberum illis atque integrum semper manet, sal transmarinum Regiomonti comparare, cujus invectionio in eorum gratiam in hunc usque diem indulgetur, quod tamen ipsi vigore pactorum prætereundere non possent, cum illa, quæ iis de commercio disponuntur, de rebus intelligenda

genda sint , quæ re vera in commercio sunt , & cum quibus ipsis mercatoribus Borussicis mercaturam exercere permis- sum est.

Quæ ad hanc limitationem responsa forte sufficerent. Sed ut tanto magis *reiteratæ Responsioni Polonicæ* satisfiat , operæ pretium videtur , accuratius dispicere, quid proprie per damnum intelligatur. Hoc vero periti juris naturæ & gentium, doctores notari docent , *omnem lesionem, corruptionem aut sublationem ejus, quod nostrum jam est, aut interceptionem ejus; quod ex jure perfecto debebamus habere, sive denique omissionem aut denegationem aliqujus præstationis, quam nobis alter ex obligatione perfecta exhibere tenebatur.* Ad quæ si quis de damno Borussiae occidentalis , Poloniae & Lithuaniae in *reiterata Responsione Polonica* dicta accuratius examinet , operam iis cumulate

congerendis inutiliter impensam facile cognoscet, cum de eo damno tantum expostulare possimus, quod nobis in iis rebus infertur, quæ ex obligatione perfecta nobis debentur, Sacra Regia Majestas & incluta Respublica Poloniæ autem nullum perfectum jus ex pactis probare possint, quod Borussiarum Orientalium incolæ sale semper transmarino uti teneantur. Commercium quidem libera manere jubent inter Regnum Poloniæ & Magnum Ducatum Lithuaniam & Regnum Borussiae, sed neque modum commerciorum, neque species mercium, multo minus pretium rerum, quod pro varietate circumstantiarum variat, præscribunt. Quod si igitur quoque Borussiae occidentalium, Polonorum & Lithuanorum sperato, sed non debito, lucro aliquid decederet, vel etiam illi ex eo detrimenti quid vere caperent, illud tamen pro damno non reputandum, neque

neque hoc Sacrae Regiae Majestati Borussiae magis attribuendum esset, quam qui in fundo suo puteum aperuit, quo factum sit, quin amplius venae ad vicinum perveniant. Qui jure enim suo utitur, nemini injuriam facit, & cuilibet in suo quidvis pro lubitu facere licet, etiam cum damno vicini, modo non directa intentione nocendi vicino, sed eo animo fiat, ut rem propriam meliorem reddat. Neque Sacra Regia Majestas Borussiae hoc ipso quid fecit, quam quod ab omnibus sume imperantibus & liberis Rebus publicis fieri consuevit, quibus, (ut Ipsa Sacra Regia Majestas Poloniae in instructione, tum antea, tum ultimorum comitiorum tempore Nunciis Suis data, testatur) semper usitatum fuit, si ita esse sua duxerint, aliquarum rerum exoticarum importationem prohibere, vel ut apud se nata incolis gratiora reddantur, vel domesticorum industria excitetur, vel luxus
 sup-

supprimatur, & pecunia in Regno conser-
vetur. Ita Belgas vinum & alias merces
exoticas, & Portugalliam ab Hispanis res
holosericas olim non recepisse constat.
Rex Gallix autem adhuc sal exoticum in
Galliam non immittit, & Rex Suecix nu-
per admodum per edictum, die 10. No-
vembris anni præterlapsi publicatum,
peregrinis, alias merces, quam apud se na-
tas aut fabricatas, sub pœna confiscationis
in Sueciam invehere interdixit, salis au-
tem, quod *May-Salz* dicitur, importatio-
nem omnino & simpliciter vetuit. Quin
Ipsa Sacra Regia Majestas Polonix, ut su-
pra memoratum est, eodem jure utitur, &
idem ab Augustissimo Romanorum Impe-
ratore vicissim experitur, sal Polonicum
in Silesiam in vehi non permittente.

Illa vero præ ceteris summa admira-
tione digna sunt, ubi *reiterata Responsio Po-
lonica* asserit, ea, quæ hac in parte a Sere-
nissi-

nisfimo Polonorum Rege facta sint, toto, quod ajunt, cœlo a Sacræ Regiæ Majestatis Borussiæ instituto differre, & istiusmodi rationes differentiæ affert, quæ partim vix satis percipi possunt, partim vero ex supra deductis, vel iis, quæ sequuntur, corruunt. Extra omnem enim controversiam positum est, pacta esse mutua, & utramque partem obligare. Hinc quoque Sacra Regia Majestas Borussæ, supremo & absoluto imperio gaudens, jure meritoque Sibi vindicat, quæ Sacra Regia Majestas Poloniæ, annuente Republica, Sibi licere judicat, & si Huic ea omnia, quæ *reiterata Responso Polonica* allegavit, intuitu prohibitionis de omnino in Poloniam non invehendo sale exotico non obstant, multo minus Sacræ

F Re-

Regiæ Majestati Borussiæ, quoad
 usum salis transmarini saltem Sibi
 subditis interdictum, obesse possunt;
 neque multum refert, an illa prohibi-
 tio vel nuper, vel jam dudum in Po-
 lonia facta sit. De ea enim omni tem-
 pore tot tantasque querelas, tum a
 Polonis ipsis, tum a Borussis occiden-
 talibus, imo etiam ao. 1561. ab ipso
 Duce Alberto, Regiomontanorum
 precibus adducto, reiteratas esse, hi-
 storiarum monumenta tradunt, &
 ipsi imprimis Elbingenses, qui præ-
 senti disceptationi occasionem &
 materiam dederunt, non solum de
 jure, quod cum reliquis Borussicis
 civitatibus commune habent, hoc
 modo violato, conquesti, sed jam ao.
 1533. specialiter remonstrasse legun-
 tur, sibi privative jus competere, sal
 in

in tres illos Masoviæ districtus, Prasnick, Czechanowam & Janowam invehendi, injuria autem se in eo a Capitaneis turbari & impediri; & quamvis has querimonias ao. 1550. & ao. 1561, ac postea pluribus vicibus repetierint, atque privilegia sua infringi, & commercio ingentem cladem inferri, allegaverint, nihilominus tamen non aliud responsum tulerunt, quam ipsorum commercii rationem hac in parte haberi non posse, neque illud cum Regionum redituum & salinarum Polonicarum jactura, quibus hoc modo multum detraheretur, promoveri, prout hoc refert, qui nuper rerum Borussicarum historiam ex Gedanensi archivo conscribere instituit. Et Gedanenses in certa quadam informatione de sale trans-

marino, mense Augusto ao. 1682. expedita, iisdem plane argumentis, quæ in *reiterata Responsione Polonica* contra Sacram Regiam Majestatem Borussæ adducta reperiuntur, prolixè probare studuerunt, hanc ipsam prohibitionem salis exotici in Polonia in convulsionem jurium Borussorum & notabile detrimentum commerciorum vergere, ac proinde illius importationem in Poloniam his permittendam esse. Sed tantum abest, ut Sacra Regia Majestas Poloniæ his Sibi rationibus persuaderi passa sit, & interdictum hoc aboleverit, ut in hunc usque diem Borussis, tam orientalibus, quam occidentalibus, ejus salis exotici invectionio non permittatur, imo non ita pridem, ao. 1719, Regi Borussæ subditis aliquot vasa salis trans-

transmarini, quæ ex præfectura O-
 lezkensi in Poloniam invehebant,
 adempta, sal in aquam immersum,
 equi autem fisco applicati sint, ita ut
 Sacra Regia Majestas Poloniæ omnia
 illa argumenta, quæ contra Se non
 admisit, male etiam contra Sacram
 Regiam Majestatem Borussix adhi-
 beat, & Hæc eodem jure merito uta-
 tur, quo Illam cum Reipublicæ con-
 sensu in hunc usque diem uti constat.
 Neque est, quod *reiterata Responso Po-*
lonica opponat, sal halense non in Bo-
 russia, sed in Ducatu Magdeburgico
 coqui; ambæ enim provinciæ Ipsi
 parere gestiunt, & sub Ipsius imperio,
 cum unum caput, eundemque Do-
 minum habeant, ita quasi coaluerunt,
 ut unius commodum ab alterius
 emolumento separari nequeat, utri-

usque autem incolarum officium & homagium requirat, communis Domini utilitatem pro virili promovere. Quod Sacra Regia Majestas Poloniæ autem non ex Electoratu Saxonix sal, ibidem coctum, in Poloniam, Lithuaniam, vel Borussiam occidentalem intendat introducere, mirum certe non est, cum Electoratus Saxonix ipse sale exotico egeat, & Hala, aliæque Magdeburgici Ducatus civitates ipsi hoc suppeditent, licet alias non appareat, quid impediret, quominus hoc fieret, si modo Status & Ordines Regni Poloniæ, eique incorporatæ Borussix occidentalis & Magni Ducatus Lithuanix consentirent, quorum consensu Polonorum, non Borussorum Rex opus habet.

Quod denique securitatem fortalitii

talitii concernit, in prioribus deduc-
tionibus ostensum est, nihil periculi a
transvectione salis halensis fortalitio
Elbingensi imminere. Propugnaculum
autem, cujus mentionem *reitera-
ta Responso Polonica* injicit, Bolwerck-
Schanz dictum, uno milliari ab Elbin-
ga distans, atque in loco, ubi fluvius
Elbing habo miscetur, situm, non ad
civitatis fortalitium, sed ad territo-
rium pertinet, cujus possessionem Sa-
cra Regia Majestas Borussiae tenet;
quare etiam statim post tractatum
retraditae Elbingae Sacrae Regiae Ma-
jestati Borussiae tradenda fuisset, cum
vero hoc factum non sit, & postea
tum Sueci, tum Russi, & denique Po-
loni propugnaculum hoc possederint,
nunc illud, postquam ab ultimis spon-
te derelictum fuit, jure meritoque
Occu-

occupavit, neque eo ipso quicquam fecit, quod allegato paragrapho quinto tractatus retraditæ Elbingæ contrarium sit, in quo novi tantum fortalitiæ exstructio prohibita, alias autem integrum territorium, cujus pars dictum propugnaculum est, placide & absque impedimento occupare Sacræ Regiæ Majestati Borussiæ permissum fuit, & habebunt Elbingenses, quod sibi impudent, si illo ad id usa fuerit, ut Iplis vicissim sal exoticum ea via advehi impediat, donec transvectionem salis halensis per civitatem suam denegare desierint.

Quoad 6^{am} limitationem, *ne quisquam ad aliquam civitatem, castrum & locum, sub pretextu cujuscunque constitutionis vel Edicti, cum rebus & mercibus suis proficisci cogatur, verba in pactis de* AO. 1525. Et

Et peregrini mercatores nec in Königsberg,
nec Braunsberg, Elbingum, Gedanum aut in
ullam aliam civitatem proficisci *cogantur*,
sed debent libere, non coacti, prout ipsis
placuerit, velificare & navigare

non de Polonis, Lithuanis vel Var-
miensibus, Regiomonti, vel Elbin-
gæ, vel in alia civitate coem-
ptas merces domum transvehen-
tibus, sed de peregrinis mercato-
ribus, qui merces navibus inve-
hunt, & nullatenus de his non ar-
cendis, sed de non cogendis agere,
& per consequens hic nullatenus
quadrare, si vero huc traherentur,
potius pro Sacra Regia Majestate Bo-
russiæ militare, Elbingensibus autem
aperte obesse, non Argis solum, ut
reiterata Responsio Polonica loquitur,
sed etiam monoculo videre licet,
cum liberam omnino navigationem
esse jubeant, Elbingenses autem eam

G

im-

impedire conentur. De cetero autem Polonis & Lithuanis vel Varmiensibus sal transmarinum, sive Regiomonti, sive Elbingæ, sive in alia civitate emptum, per Sacræ Regiæ Majestatis Borussiæ ditionem transvehere adhuc liberum manet, quamvis nullum jus querendi haberent, si ipsis hic quoque transitus denegaretur, donec sali halensi per Elbingam concessus fuerit.

Ad Septimam limitationem, *ut omnes terrarum Prussiae incolæ in suis Privilegiis hoc casu permittantur, jam supra sufficienter responsum est.*

Octava denique in reiterata Responsione Polonica agitata limitatio *ut ea NB. Duci Prussiae tantum ducere & transvehere per Regnum & Dominia S. R. M. Polon. licita esse debeant, quæ, NB. ad usum & necessitatem propriam Illustritati*
non

non autem NB. ad mercaturam exercendam opportuna & necessaria videbuntur non magis, quam præcedentes, Sacram Regiam Majestatem Borusliæ ferit, Quæ sal halense non ab aliis emit, sed in propriis salinis coqui curat, & quamvis hoc non sine sumptibus & labore fiat, idcirco tamen non magis sal illud, quam Sacra Regia Majestas Poloniæ sal Polonicum, majore certe sumptu & labore e fodinis erutum, vel alios redditus, mercatorio more vendere dici potest. Deinde etiam pactorum de ao. 1526. eum non esse sensum, quem reiterata Responsio Polonica iis tribuit, quilibet, vere & incorrupte judicans, facili negotio cognoscet. Liber enim transitus omnibus utriusque ditionis incolis cum cujusvis generis mercibus prioribus jam pactis, & ipsis de ao.

1525, inter Sigismundum I, Poloniæ Regem, & Ducem Borusfiæ, Albertum, initis, concessus erat; quare eundem etiam Principi, tam quoad res proprias, quam alienas, jam tum temporis competiisse, nemo negare, potest nisi incongrue quis statueret, Principi minus, quam Ipsi subditis licuisse. Itaque non opus Ipsi erat, novam propterea concessionem a Rege Poloniæ petere; sed, quoniam alias immunitates desiderabat, vigore pactorum præcedentium Sibi nondum competentes, hæ Ipsi per instrumentum de ao. 1526, quod eum in finem unice conditum est, concessæ sunt, & inter has etiam immunitas a telonio, quoad res proprias; id quod ipsa *reiterata Responsio Polonica* re vera confitetur, si de Principis prærogativa dicta recte perpendantur, licet illud se
nega-

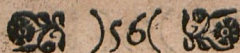
negare simulet. Sive enim in allegato loco a Przylusio *punctum*, quod tamen sensus ibi dictorum non facile admittit, sive in corpore actorum publicorum Borussiae *comma* rectius positum sit, in verbis præcedentibus: *postremo concedendum etiam duximus* statuitur, *Ducem & Nobiles Borussiae*, in verbis sequentibus autem: *item & his pariter*, similiter etiam *peregrinos Nobiles*, in Borussiam per Poloniam proficiscentes, pro rebus propriis nullum telonium solvere debere, & notari meretur, quod Ducis & Nobilium Borussiae in primis verbis tantum, non autem in sequentibus, sed in his peregrinorum Nobilium mentio unice fiat, ac tandem omnibus simul immunitas a teloniis in Regno Poloniae, quoad res proprias, adscribatur; quæ ipsa etiam restrictio, *quoad res proprias*

manifeste indicat, tam Principi, quam Nobilibus res ad mercaturam exercendam opportunas, soluto antiquo telonio, per Poloniam vehere jam antea omnino licuisse, cum alias hac restrictione opus non fuisset. Neque ipsis Magnatibus Regni Poloniæ & Magni Ducatus Lithuanix conduceret, alium sensum pactis affingere, quoniam eo ipso sibi simul jus, res suas, ad mercaturam commodas, alio vendendas transmittendi negarent, cum iisdem etiam pactis statutum sit, quod Dux Albertus omnem aliam potestatem in terris suis habere deberet, quam aliquis Princeps Regni Poloniæ melius habere dignosceretur. Hinc etiam ea, quæ de monopoliiis allata sunt, responsione non indigent, & multo minus Sacræ Regiæ Majestati Borussiae, quam Sacræ Regiæ Majestati

stati Poloniæ obstant, cum Ipsa solum
 usum salis transmarini Sibi subditis
 interdixerit, quoad commercium
 autem cum Lithuanis & reliquis ex-
 traneis, ejus invectionem permittat,
 Hæc vero omnem istius importatio-
 nem in Poloniam penitus prohibue-
 rit.

Ea autem tacita tandem non
 relinquenda videntur, quæ *reiterata*
Responsio Polonica de Mediatoribus &
 Commissionibus, ab utraque parte
 instituendis, admiscuit, quæ tamen
 hic male applicantur. Quanquam
 enim Sacra Regia Majestas Borussiæ
 nunquam Mediatore, vel Commis-
 sarios defugiet, quoties iisdem opus
 fuerit, quippe Quæ jam dudum istius-
 modi comissionem, ad lites circa limi-
 tes terminandas, utrinq; instituendam
 expetivit, res tamen ambigæ tan-
 tum

tum & obscuræ, non vero claræ & manifestæ, Mediatores vel Commissarios postulant, illa autem omnia, quæ in *reiterata Responſione Polonica* adducta reperiuntur, directe ad pacta, cum summo & absoluto iis stabilito imperio, penitus evertenda tendunt, quæ tamen an servanda sint, nova nec Mediatorum, nec Commissariorum cognitione opus erit. Quare etiam Sacra Regia Majestas Borussiae maxime confidit, fore tandem, ut Sacra Regia Majestas & incluta Respublica Poloniae, justitiæ & æquitatis pro Ipsa militantis, rationem habentes, Elbingensibus, ut transitum per civitatem suam semper liberum Ipsius navibus præstent, serio injungere non amplius graventur.

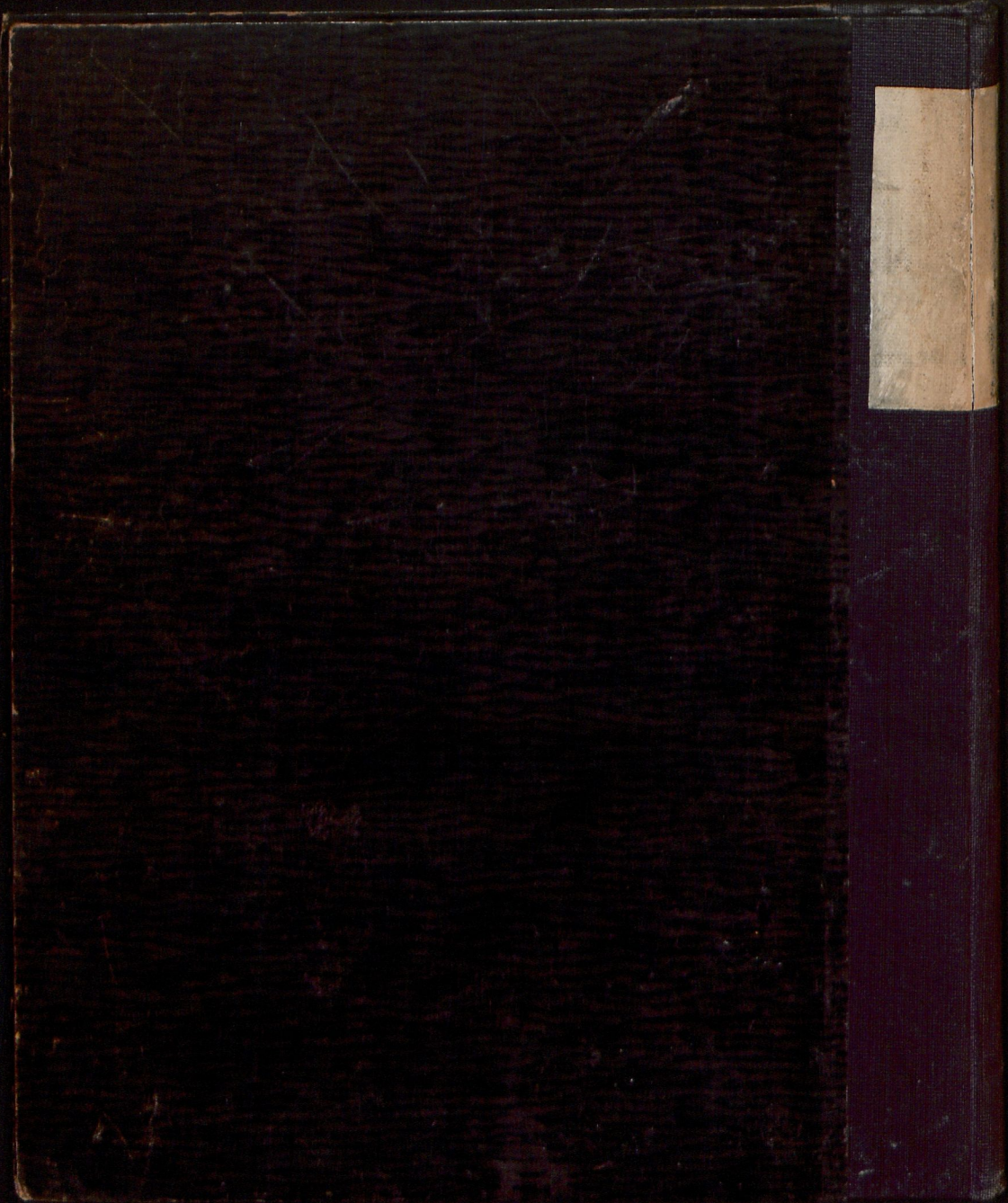
Ld 1089

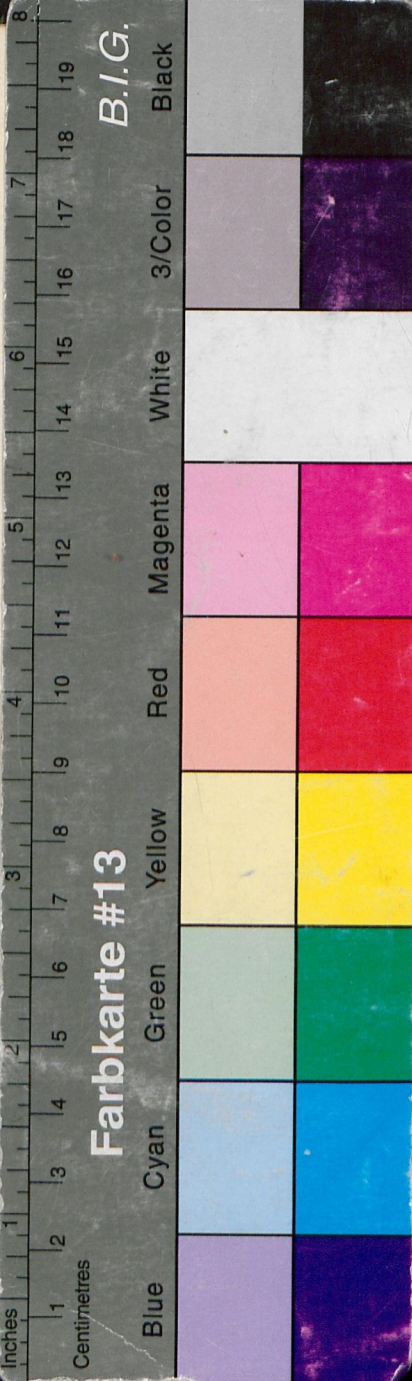
ULB Halle

3

005 421 799

15457.

11.6.

ULTIMA & FINALIS DEMONSTRATIO JURIS

SACRÆ REGIÆ MAJE- STATIS BORUSSIÆ,

SICUT QUASVIS ALIAS MERCES,
ITA ETIAM

SAL HALENSE PER ELBIN-
Ld GAM ET LACUM

1089 DRAUSEN,
IN USUM ET COMMODUM SIBI
SUBDITORUM LIBERE TRANSVEHENDI,

10. 2. 06. ANNO MDCCXXV.

Doubt.
H. Prof. 202

